6.4 Pestprotocol

Het pestprotocol is opgesteld om goed te kunnen reageren op situaties waarin een kind wordt gepest of pest. Dit protocol sluit aan bij de Kanjerboeken en de Kanjertraining.

6.4.1 Plagen of pesten

Wanneer is er nu sprake van plagen en wanneer is er sprake van pestgedrag? Het is belangrijk om het verschil duidelijk te hebben, ook voor de kinderen zelf. Het meest eenvoudige onderscheid is deze: Plagen gebeurt in het zicht van de leerkrachten, pesten gebeurt achter de rug van leerkrachten. Daarom weet een leerkracht zelden wat er zich precies afspeelt tussen de kinderen onderling. De leerkracht moet hierover worden geïnformeerd door de leerlingen zelf. De leerkracht heeft eveneens de ouders nodig om tips te krijgen over wat zich afspeelt tussen de leerlingen onderling. Om die reden is het van belang dat ouders en leerkrachten goed samenwerken om een goede sfeer in de klas te behouden. Een belangrijke stelregel is dat kinderen hun zorgen leren delen met iemand die zij vertrouwen, zoals hun vader, moeder of leerkracht. Als er sprake is van pesterijen, dan is het belangrijk dat kinderen dat vertellen aan hun vader, moeder of leerkracht.

6.4.2 De Kanjerafspraken

We streven een positieve, opbouwende sfeer na en doet dat binnen de kaders van de wet enerzijds en binnen het kader van de Kanjerafspraken anderzijds. De kanjerafspraken zijn:

- We vertrouwen elkaar
- We helpen elkaar
- We werken samen
- We hebben plezier
- We doen mee

We zetten middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar en ben je of blijf je niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht echter is op school “de baas/het gezag” en de ouders zijn dat thuis. Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt dan kiezen we voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen: we zoeken een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet en borgt gemaakte afspraken.

Welk gedrag willen we wel en niet op school? Waar ligt de grens? De smileyposter geeft hier handvatten voor. Wij willen kinderen leren om rekening met elkaar te houden. Ze moeten leren te letten op de gevoelens van de mensen om zich heen. Ze moeten controleren of de ander zich nog goed voelt bij hun gedrag. Andersom geldt ook: het is hun verantwoordelijkheid om aan te geven wanneer ze zich ergens niet prettig bij voelen. De meeste mensen bedoelen het goed, maar het gaat weleens mis. Je helpt de ander door je grens aan te geven: “Ik vind het vervelend als je … doet. Wil je dat anders doen?”

6.4.3 Preventie

Met behulp van de kanjerlessen doen we aan preventie. Kernpunten in de aanpak:

1. De Kanjerafspraken;
2. Denk goed over jezelf en de ander;
3. Pieker niet in je uppie, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders;
4. Denk oplossingsgericht;
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt;
6. We maken onderscheid tussen onvermogen en onwil.
    a. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
    b. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook “de eigen gang” mag gaan.
7. Hulp in de vorm van een maatje (bemiddeling);
8. Duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan.

6.4.4 Aanpak

De Kanjertraining richt zich op meer dan pesten alleen. Kinderen leren om te gaan met vervelend gedrag van een ander. Kinderen die zich misdragen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en hun verlangen het goede te doen. De meeste kinderen bedoelen het goed, maar “het kan er behoorlijk brutaal uitkomen.” Daarin wijkt een kind niet af van veel volwassenen. Als zoiets zich voordoet, dan is het goed dat het kind wordt gecorrigeerd. Omdat leerkrachten en ouders niet alles zien, is het van belang dat kinderen zelf ook enige zelfredzaamheid vertonen. Kinderen kunnen best aan elkaar vertellen dat ze last hebben van bepaald gedrag. Omdat kinderen, op een enkeling na, niet vervelend willen doen, zijn op dit niveau de meeste problemen op te lossen. In de Kanjertraining wordt expliciet geoefend in rollenspelen hoe je kunt reageren op vervelend gedrag. Dit gebeurt met gedragsrollen met behulp van verschillende petten. Kinderen leren rechtop te staan, de ander aan te kijken en te zeggen: “Ik vind dit vervelend, wil je ermee stoppen?” Vervolgens lopen ze naar een andere leerling die ze kunnen vertrouwen (een maatje). Daar gaat de leerling niet zeuren, maar gaat samen met het maatje iets anders doen. Als het op deze manier niet oplost, dan gaat de leerling samen met zijn maatje naar de juf of meester. Tijdens dit rollenspel hebben medeklasgenoten de neiging om te giechelen om het grensoverschrijdend gedrag van de uitdager. Aan deze leerlingen wordt duidelijk gemaakt dat dit giechelgedrag het pestgedrag van de uitdager versterkt. Ze geven als

het ware benzine aan een vervelend lopend motortje. De leerlingen leren geen voeding (benzine) meer te geven aan vervelend gedrag. Zo oefent niet alleen de gepeste, maar ook de omstander.

Zolang je handelt vanuit vertrouwen en op basis van wederzijds respect zijn deze verschillen tussen mensen goed en waardevol. Wanneer je zo handelt noemen ze dat binnen de Kanjertraining dat je een drager bent van de witte pet. Je durft jezelf te zijn, je bent zelf te vertrouwen en durft ook anderen te vertrouwen. Kortom je bent een kanjer.
Je kunt een kanjer zijn op verschillende manieren. Je kunt jezelf zijn in combinatie met de zwarte pet. Dan reageer je op een stoere manier. Je vertoont leiderschapsgedrag. Je kunt je grenzen aangeven. Je durft plannetjes te maken en bent ondernemend. Zolang naast de zwarte pet ook de witte pet van het vertrouwen aanwezig is, zullen deze kinderen zich op een hele positieve en krachtige wijze gedragen.
Je kunt ook een kanjer zijn in combinatie met de rode pet. Dan ben je vol levenslust. Je hebt een goed gevoel voor humor. Je bent optimistisch en je verstaat de kunst van het relativeren. Zolang naast de rode pet ook de witte pet van het vertrouwen aanwezig is, zullen deze kinderen op een hele positieve en opgewekte manier weten te reageren.
Je kunt ook een kanjer zijn in combinatie met een gele pet. Dan ben je vriendelijk, bescheiden en aardig. Zolang naast de gele pet ook de witte pet van het vertrouwen aanwezig is, zullen deze kinderen op een hele positieve en rustige manier weten te reageren.

Uiteraard zijn er ook verschillende combinaties van petten mogelijk.
De petten zijn hulpmiddelen om op een respectvolle wijze over gedrag te kunnen praten. Kinderen zijn niet het gedrag van de pet, maar de petten staan voor de keuzes die de kinderen kunnen maken. Kinderen wordt daarmee geleerd dat ze zelf verantwoordelijkheid dragen voor de gedragskeuzes die ze maken. Zolang je drager bent van de witte pet van vertrouwen kun je ook niet zeggen dat de ene combinatie beter is dan de andere combinatie van petten.

Wanneer ontstaan de echte problemen? Dat is wanneer de witte pet van het vertrouwen wegvalt. We vervallen dan in reacties, die niet meer passen bij de cultuur van wederzijds respect. Het recht van de sterkste begint te gelden. Voor de zojuist genoemde positieve eigenschappen komt dan het woordje ‘te’ te staan. Kinderen reageren dan te krachtig, te stoer en smeden plannen die ten koste gaan van anderen. De vrolijke kinderen reageren nu te lollig met humor dat ten koste gaan van een ander en/of zichzelf. Het gedrag is onvoorspelbaar onbetrouwbaar, niet serieus te nemen en beledigend. De vriendelijke en bescheiden kinderen reageren nu angstig en te lief. Deze kinderen cijferen zichzelf helemaal weg en worden als het ware onzichtbaar.

6.4.5 Gele en rode kaart
Wanneer een kind de regels overtreedt door te schelden of hij doet een ander kind pijn, dan krijgt hij een “gele kaart”. Daarbij moet hij een “Oepsblad” al dan niet met behulp van de leerkracht invullen. Dit is om te leren reflecteren op het eigen gedrag. Kinderen moeten beschrijven wat er gebeurd is, welke pet ze op dat moment op hadden en hoe ze eventueel beter hadden kunnen handelen. Wanneer er zich tussen bijvoorbeeld twee kinderen een conflict heeft afgespeeld, laten we beide kinderen een “Oepsblad” invullen, zodat we van beide kanten horen wat er gebeurd is. Het “Oepsblad” gaat mee naar huis, zodat ouders weten wat er gebeurd is op school. Bij herhaling van het niet opvolgen van de

regels, wordt een “rode kaart” gegeven en worden de ouders samen met het kind op school uitgenodigd voor een gesprek. Samen wordt er naar een oplossing gezocht.

6.4.6 Samenwerking school en ouders

De school, ouders en kinderen halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is. Voorbeeldgedrag van leerkrachten en ouders is van groot belang. Er zal minder worden gepest als duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar (fatsoensnormen), waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met verbaal of fysiek geweld worden opgelost. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd.
Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

1. U oefent zich in zelfbeheersing. Dat betekent dat u niet het recht heeft andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te overdonderen/aan te vallen. U moet zich zeker niet misdragen in aanwezigheid van andere kinderen.
2. U spreekt in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind. Dat doen we ook over u en uw kind. Kunt u dat niet, dan houdt u uw mond.
3. Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u met de leerkracht. Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. Wij zijn hierin uw medestander.
4. Als ouder kent u het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht, en kwaadsprekerij/roddelen.

6.5 Social media protocol

6.5.1 Inleiding

Onder social media verstaan wij Facebook, Twitter, Instagram, TikTok, WhatsApp, chatten, You tube en andere internetcontacten. Het gebruik van social media kan heel nuttig zijn voor leerlingen en leerkrachten, maar het heeft ook vervelende kanten. Er zijn bijvoorbeeld sites met ongewenste inhoud of leerlingen worden digitaal gepest (cyberpesten). We merken dat niet ieder kind beseft wat voor gevolgen er zijn als je social media niet goed gebruikt.
Het omgaan met social media is iets dat je moet leren. Door ervoor te zorgen dat leerlingen, ouders en leerkrachten weten hoe ze met social media om moeten gaan, kunnen we zorgen dat het een nuttig en leuk communicatiemiddel is.

6.5.2 Social media regels in de school

- Er wordt via de Parro app toestemming gevraagd aan ouders of foto- en filmopnames van hun kind tijdens schoolsituaties op diverse media van de school geplaatst mag worden (schoolgids, Parro, website).
- Het is leerlingen niet toegestaan om tijdens de lessen actief te zijn op social media, tenzij door de schoolleiding of leerkrachten hiervoor toestemming is gegeven.
- Het is toegestaan om kennis en informatie te delen, als het geen vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevat en anderen niet schaadt.
- Iedereen is zelf verantwoordelijk voor de inhoud die hij/zij publiceert op social media.
- Iedereen moet zich ervan bewust zijn dat gepubliceerde teksten en uitlatingen voor onbepaalde tijd openbaar zullen zijn, ook na verwijdering van het bericht.

- Het is niet toegestaan om foto-, film- en geluidsopnamen van schoolgerelateerde situaties te maken en eventueel op social media te zetten, tenzij de betrokkenen hier zelf toestemming voor hebben gegeven.
- Alle betrokkenen nemen de fatsoensnormen en Kanjerregels in acht. Wanneer deze worden overschreden (bijvoorbeeld: mensen pesten, kwetsen, stalken, bedreigen, zwartmaken of op een andere manier beschadigen) dan neemt de schoolleiding passende maatregelen. Zie hiervoor ook het pestprotocol.
- Wanneer een leerling of ouder ziet dat een ander kind of ouder zich niet houdt aan de fatsoensnormen en kanjerregels moet dit gemeld worden bij de leerkracht en/of schoolleiding.
- Iedereen gebruikt social media op een positieve manier.

6.5.3 Hoe te handelen bij digitaal pesten

Wanneer digitaal pesten wordt gesignaleerd worden de volgende stappen ondernomen:

- De leerkracht gaat in gesprek met de betreffende leerling aan de hand van de Kanjerregels.
- Er wordt geprobeerd te achterhalen wie dit veroorzaakt of veroorzaken en de leerkracht gaat met hem of hen in gesprek.
- Wanneer niet bekend is wie het bericht gestuurd heeft, wordt het door de leerkracht bespreekbaar gemaakt in de groep om te kijken of daar eventuele aanwijzingen uit voortkomen.
- Samen met de leerling wordt bekeken hoe het account of de connectie van degene die pest, geblokkeerd of verwijderd kan worden.
- In de groep worden de Kanjerregels besproken in relatie tot digitaal pesten.
- De ouders en/of verzorgers van de betrokken leerlingen worden uitgenodigd op school voor een gesprek en op de hoogte gebracht van het gebeuren. Hiervan wordt een verslag gemaakt in Parnassys.
- De periode erna vraagt/controleert de leerkracht of het digitaal pesten daadwerkelijk gestopt is.
- Wanneer het digitaal pesten door blijft gaan, is het pestprotocol van toepassing.